

กระทู้ถามที่ ๑๕๕ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การกำจัดหนูในตลาดสด

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

ตลาดสดทั่วประเทศไทยจำนวนมากขาดการละเลยดูแล จึงเกิดความสกปรก มีเศษขยะ และเศษอาหารตกค้างแสดงถึงความไม่สะอาดและไม่ถูกสุขลักษณะอนามัยของสถานที่ เป็นสาเหตุหนึ่งของการขยายพันธุ์ของหนูเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้หนูเป็นสัตว์ซึ่งนอกจากจะทำลายสิ่งของเครื่องใช้ของค้าของขายแล้วยังเป็นสัตว์พาหะนำโรคที่สำคัญทำให้ประชาชนเจ็บป่วย รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการรักษาพยาบาล นอกจากนี้หนูยังสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับพ่อค้าแม่ค้าและประชาชนทั่วไปจึงเป็นการสมควรที่จะได้ดำเนินการปราบหนูให้หมดไปจากตลาดสด จึงขอเรียนถามว่า

๑. การแพร่ระบาดของโรคที่เกิดจากหนูในตลาดสดไปสู่ประชาชน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ ถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร มีจำนวนเท่าใดทั่วประเทศ ขอทราบรายละเอียด

๒. กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายที่จะปราบหนูในตลาดสดต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๓. ขอทราบว่าในตลาดสดในประเทศไทยที่ปราศจากหนูกี่แห่ง ขอทราบรายละเอียด

๔. กระทรวงสาธารณสุขมีมาตรการตรวจสอบความสะอาดถูกสุขลักษณะอนามัยของตลาดอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วัชร เพชรทอง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๕๕ ร.

ของ นายวัชร เพชรทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พรรคประชาธิปัตย์ กรุงเทพมหานคร

เรื่อง การกำจัดหนูในตลาดสด

ข้าพเจ้า นายวิทยา แก้วภราดัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำถามที่ ๑ การแพร่ระบาดของโรคที่เกิดจากหนูในตลาดสดไปสู่ประชาชน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ ถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร มีจำนวนเท่าใดทั่วประเทศ ขอทราบรายละเอียด

คำถามที่ ๒ กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายที่จะปราบหนูในตลาดสดต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบที่ ๑ และคำตอบที่ ๒ โดยปกติหนูเป็นพาหะของโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน (Zoonoses) ได้หลายโรค ได้แก่ โรคกาฬโรค โรคเลปโตสไปโรซิส โรคซัลโมเนลโลซิส โรคสครับไทฟัส โรคฮันทาไวรัส โรคไข้หนูกัด (Rat bite fevers) โรคมีวรีนไทฟัส รวมไปถึงการเป็นตัวนำพาปรสิตตัวตืดมาสู่คน แต่โรคที่มีการรายงานตามระบบรายงานการเฝ้าระวังโรค ๕๐๖ นั้นมีโรคเลปโตสไปโรซิส และโรคสครับไทฟัส ซึ่งเป็นโรคที่ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง จากรายงานการเฝ้าระวังในรอบ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๕๐) พบว่า โรคเลปโตสไปโรซิสในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน ๓,๒๗๕ ราย เสียชีวิต ๕๔ ราย อัตราป่วย ๕.๒๒ ต่อประชากรแสนคน อัตราตาย ๐.๐๕ ต่อประชากรแสนคน อัตราป่วยตาย ร้อยละ ๑.๖๕ พบผู้ป่วยเพศชายมากกว่า เพศหญิง อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง ๓.๖ : ๑ ผู้ป่วยสัญชาติไทย ๓,๒๓๕ ราย พม่า ๓๔ ราย กัมพูชา ๓ ราย ลาว ๒ ราย และไม่ทราบสัญชาติ ๔ ราย ผู้ป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓ และลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ หลังจากนั้นแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก อัตราป่วยสูงสุดในกลุ่มอายุ ๕๕ - ๖๔ ปี เท่ากับ ๘.๑๗ ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ อายุ ๔๕ - ๕๔ ปี, ๓๕ - ๔๔ ปี, ๒๕ - ๓๔ ปี, ๖๕ ปีขึ้นไป และอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เท่ากับ ๗.๕๑, ๖.๕๘, ๕.๒๕, ๔.๗๗, ๕.๖๖ ตามลำดับ อัตราป่วยตายสูงสุดในกลุ่มอายุ ๖๕ ปี ขึ้นไป ร้อยละ ๓.๔๕ รองลงมา คือ อายุ ๑๕ - ๒๔ ปี, อายุ ๕๕ - ๖๔ ปี และอายุ ๔๕ - ๕๔ ปี ร้อยละ ๒.๑๕, ๑.๗๔ และ ๑.๕๘ ตามลำดับ ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม

ร้อยละ ๕๔.๖๕ รองลงมา คือ รับจ้าง ร้อยละ ๑๕.๓๑ นักเรียน ร้อยละ ๘.๐๕ งานบ้าน ร้อยละ ๑.๖๒ ก้าขาย ร้อยละ ๑.๓๔ และไม่ระบุอาชีพ ร้อยละ ๑๕.๖๘ ส่วนโรคสครับไทฟัสในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา อัตราป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ อัตราป่วยจาก ๒.๐๑ เป็น ๘.๒๐ ต่อประชากรแสนคน หลังจากนั้นอัตราป่วยเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ อัตราป่วยลดลงมา เท่ากับ ๔.๓๑ ต่อประชากรแสนคน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โรคนี้พบได้ ตลอดทั้งปี แต่มักจะพบผู้ป่วยมากในช่วงฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม หลังจากนั้นจำนวนผู้ป่วยจะเริ่มลดลง ซึ่งสาเหตุพบผู้ป่วยมากในฤดูฝนเป็นเพราะพาหะนำโรคเพิ่มมากขึ้น และประชาชนเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงเพิ่มขึ้น เช่น การออกไปหาของป่า เก็บเห็ด หาหน่อไม้ ดังนั้น อาชีพที่เสี่ยงต่อโรคนี้ ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในป่า พวกราชของป่า ทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน ป่าไม้ เกษตรกรและนักนิคมไพร เป็นต้น

จากข้อมูลการเฝ้าระวังทั้งสองโรคดังกล่าวกลุ่มเสี่ยงไม่ใช่ประชาชนที่ไปใช้บริการตลาดสด ก็ตาม แต่หนูในตลาดสดสามารถเป็นสื่อนำเชื้อโรคต่าง ๆ มาปนเปื้อนในอาหารที่จำหน่ายในตลาดสด เช่น หนูไต่ไปตามเขียงขายเนื้อหมู ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกว่าการเป็นพาหะของโรคโดยตรง

อย่างไรก็ตามกระทรวงสาธารณสุขมีความตระหนัก และคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนต่อการแพร่ระบาดของโรคที่เกิดจากหนูเป็นพาหะนำโรคจากแหล่งที่อยู่อาศัยของทุกแห่ง ทุกพื้นที่โดยเฉพาะในตลาดสด ดังนั้นจึงได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนให้ตลาดสดทั่วประเทศมีการพัฒนาด้านสุขลักษณะของตลาดสด ซึ่งรวมถึงการควบคุมสัตว์และแมลงนำโรคในตลาดด้วย โดยมีการดำเนินงานตาม “โครงการตลาดสด น่าซื้อ” มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการควบคุมกิจการตลาดสด ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ มีกำหนดรายละเอียดด้านสุขลักษณะของตลาด รวมถึงการควบคุมหนูในตลาดสดไว้ในกฎกระทรวงนี้ด้วย

คำถามที่ ๑ ขอทราบว่ามีตลาดสดในประเทศไทยที่ปราศจากหนูกี่แห่ง ขอทราบรายละเอียด

คำตอบที่ ๑ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัยได้ดำเนินงานตาม “โครงการตลาดสด น่าซื้อ” ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีตลาดสดที่ผ่านเกณฑ์ “ตลาดสด น่าซื้อ” ทั้งในระดับดีและระดับดีมากทั่วประเทศทั้งหมด ๑,๑๑๒ แห่ง ซึ่งตลาดที่ผ่านเกณฑ์ “ตลาดสด น่าซื้อ” ได้ถูกให้มีข้อกำหนดที่จะต้องมีการควบคุม ป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรคไม่ให้รบกวน

และก่อเหตุรำคาญ รวมทั้งมีการควบคุมด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมไม่ให้มีอาหารและที่หลบซ่อนของสัตว์และแมลงนำโรคดังกล่าว

อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายให้ตลาดสดทั่วประเทศต้องมีการดำเนินการ “ตลาดสด น่าซื้อ” อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของผู้ประกอบกิจการตลาดนั้น ๆ และอาศัยความตระหนักตลอดจนความร่วมมือของผู้ประกอบกิจการตลาดซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ ตลาดสดตั้งอยู่ ต้องมีการควบคุมกำกับตามบทบาทหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจะทำให้ตลาดสามารถลดปริมาณสัตว์และแมลงนำโรคลงได้

ดังนั้นหาก “ตลาดสด น่าซื้อ” ที่ได้รับการรับรองสามารถดำเนินการรักษามาตรฐานตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดได้อย่างต่อเนื่องก็จะสามารถลดปริมาณหนูลงได้

คำถามที่ ๔ กระทรวงสาธารณสุขมีมาตรการตรวจสอบความสะอาดถูกสุขลักษณะอนามัยของตลาดอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบที่ ๔ กระทรวงสาธารณสุขมีมาตรการตรวจสอบความสะอาดถูกสุขลักษณะอนามัยของตลาดด้วยการสนับสนุนให้ตลาดทุกแห่งเข้าร่วม “โครงการตลาดสด น่าซื้อ” ผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกรมอนามัยได้กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของ “ตลาดสด น่าซื้อ” ไว้ ๓ ด้าน ได้แก่ สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยของอาหาร และการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งตลาดที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการตรวจหลักเกณฑ์ดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดแล้วจะได้รับการรับรองเป็น “ตลาดสด น่าซื้อ” ต่อไป

สำหรับตลาดที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ หรือไม่ผ่านการรับรองเป็น “ตลาดสด น่าซื้อ” องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินกิจการให้ถูกสุขลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือข้อกำหนดท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วแต่กรณี